

K Z O M U N I A K A T
B A D A Ń

Warszawa, marzec 2010

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/35/2010

SPOŁECZNY PORTRET

PREZYDENTA LECHA KACZYŃSKIEGO

W ROKU WYBORCZYM

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
3 października 2008 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

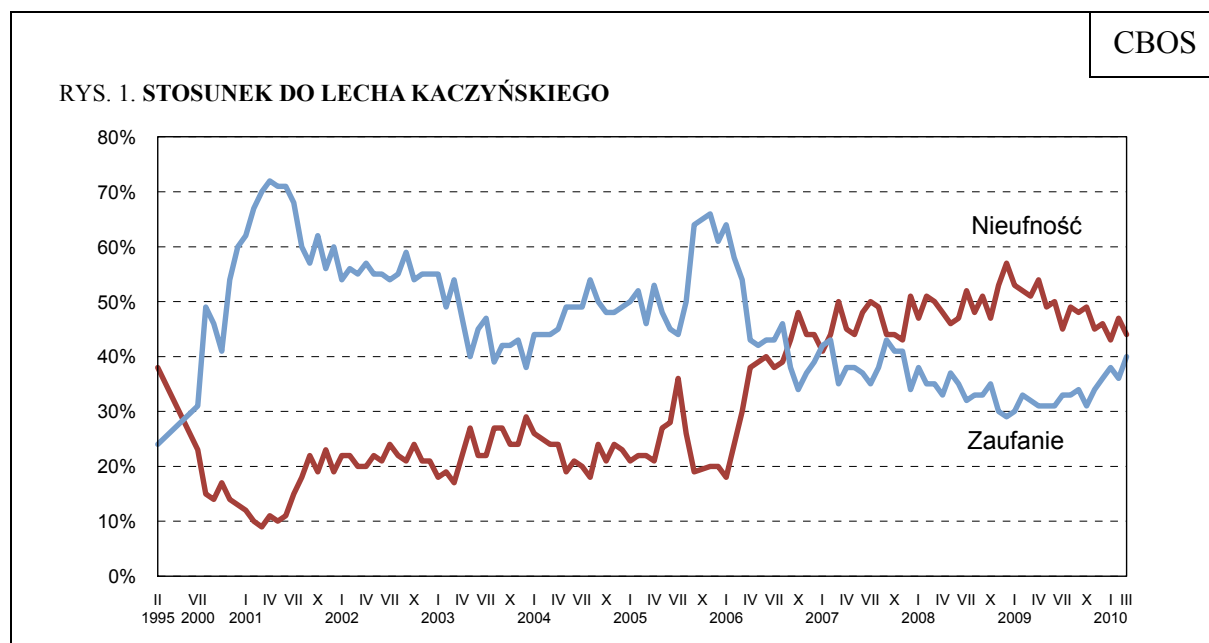
W tym roku kończy się pięcioletnia kadencja Lecha Kaczyńskiego. Prezydent nie ogłosił jeszcze decyzji, czy będzie ubiegał się o reelekcję, od dawna jednak zarówno komentatorzy polityczni, jak i opinia publiczna nie wyobrażają sobie tegorocznych wyborów bez jego udziału. Niedawno z oficjalnym apelem o kandydowanie w nadchodzących wyborach prezydenckich zwróciła się do Lecha Kaczyńskiego jego rodzima partia Prawo i Sprawiedliwość. Kończąca się kadencja prezydenta skłania do podsumowań. Podobnie jak w przypadku poprzednich prezydentów w roku wyborczym, ale jeszcze przed rozpoczęciem przedwyborczej kampanii, zapytaliśmy Polaków, jak oceniają obecną głowę państwa, jaką opinię mają o Lechu Kaczyńskim jako o polityku, co sądzą o jego osobie i stylu sprawowania urzędu prezydenta¹.

LECH KACZYŃSKI – POLITYK I PREZYDENT

Obecny prezydent należy do polityków od dawna obecnych w życiu publicznym, o długim stażu na rozmaitych stanowiskach państwowych i bogatym doświadczeniu politycznym. W czasach PRL był zaangażowany w działalność opozycyjną, a w latach osiemdziesiątych należał do najbardziej liczących się współpracowników Lecha Wałęsy. Był wiceprzewodniczącym Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”, a w czasie kampanii prezydenckiej Lecha Wałęsy praktycznie kierował związkiem. W Kancelarii Prezydenta Lecha Wałęsy jako minister nadzorował pracę Biura Bezpieczeństwa Narodowego. W 1992 roku został wybrany przez Sejm na stanowisko prezesa Najwyższej Izby Kontroli. W wyborach w 1995 roku był kandydatem na urząd prezydenta, jednak zrezygnował ze startu jeszcze przed pierwszą turą głosowania. Od połowy 2000 roku objął urząd ministra sprawiedliwości w rządzie Jerzego Buzka. Po dwóch turach głosowania w październiku i listopadzie 2002 roku został pierwszym prezydentem miasta stołecznego Warszawy, wybranym w bezpośrednich wyborach, i pełnił tę funkcję aż do wyborów prezydenckich w 2005 roku.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (237) przeprowadzono w dniach 4–10 lutego 2010 roku na liczącej 1021 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Z racji stażu politycznego i pełnionych funkcji od wielu lat śledzimy zmiany w społecznym zaufaniu do tego polityka.

W pierwszych pomiarach stosunku Polaków do Lecha Kaczyńskiego, kiedy sprawował urząd prezesa NIK, nieufność do niego przeważała nad zaufaniem. Powołanie na urząd ministra sprawiedliwości w rządzie Jerzego Buzka, a następnie wybór na stanowisko prezesa PiS spowodowały, że popularność Lecha Kaczyńskiego gwałtownie wzrosła. Na początku 2001 roku zaufanie do tego polityka osiągnęło najwyższy poziom w całej jego karierze politycznej – ufało mu nieco ponad 70% Polaków, a tylko 10% deklaroowało nieufność. Dalsze miesiące przyniosły kilka fal niewielkich spadków, jednak przez cały okres sprawowania urzędu ministra sprawiedliwości, a potem prezydenta Warszawy zaufanie – mniej lub bardziej zdecydowanie – przeważało nad nieufnością. Kolejna kulminacja popularności tego polityka wśród Polaków nastąpiła w okresie kampanii przed wyborami prezydenckimi w 2005 roku. Jednak już wiosną 2006 roku poziom zaufania do świeżo wybranego prezydenta gwałtownie się obniżył. Po okresie kiedy oba wymiary – zaufanie i nieufność – osiągały mniej więcej podobny poziom, deklaracje nieufności zaczęły przeważać i taki układ opinii utrzymuje się do dziś. Najniższe noty w swojej karierze prezydent Lech Kaczyński otrzymał w końcu 2008 roku, kiedy zaufanie do niego miała niespełna jedna trzecia Polaków (około 30%), a odsetek nieufności był prawie dwa razy większy (około 60%). Choć w ostatnim półroczu prezydent nieco poprawił swoje notowania, nadal w jego ocenach głosy krytyczne wyraźnie przeważają nad opiniami pozytywnymi.

SPÓŁECZNY WIZERUNEK PREZYDENTA LECHA KACZYŃSKIEGO

Spółeczny portret prezydenta Lecha Kaczyńskiego skonstruowany został na podstawie par przeciwstawnych stwierdzeń, dających możliwość opisanego jego walorów intelektualnych, cech temperamentalnych, umiejętności komunikacyjnych i perswazyjnych oraz zdolności przywódczych. Zadaniem respondentów było wskazanie tych określeń, które według nich najlepiej charakteryzują Lecha Kaczyńskiego. Udzielając odpowiedzi badani mieli możliwość zakwestionowania adekwatności cech opisanych w każdej z par stwierdzeń do charakterystyki prezydenta.

Tabela 1

Z każdej pary stwierdzeń proszę wskazać to, które, Pana(i) zdaniem, najlepiej charakteryzuje Lecha Kaczyńskiego	
Jest przywiązany do tradycji i wartości narodowych	74%
Nie przywiązuje należytej wagi do tradycji i wartości narodowych	15%
Jest uczciwy	49%
Nie jest uczciwy	19 %
Jest inteligentny	45%
Nie wyróżnia się inteligencją	47%
Jest kompetentny, zna się na tym, co robi	40%
Jest niekompetentny, nie ma odpowiedniej wiedzy i umiejętności	45%
Jest konsekwentny, stanowczy w realizacji swoich celów	36%
Nie potrafi dokończyć tego, co zaczął, wszystko rozłazi mu się w rękach	49%
Budzi szacunek	34%
Nie budzi szacunku	54%
Rozumie problemy zwykłych ludzi, troszczy się o ich los	30%
Nie obchodzi go los zwykłych ludzi	51%
Jest prawdziwym mężem stanu – w swojej działalności kieruje się dobrem kraju	26%
W swojej działalności kieruje się przede wszystkim własnymi interesami politycznymi	56%
Mówi konkretnie, w sposób odpowiedzialny	24%
Mówi niejasno, unika konkretów	65%
Potrafi przekonać ludzi do swoich racji	23%
Nie potrafi przekonać ludzi do swoich racji	64%
Jest samodzielny w podejmowaniu decyzji	22%
Nie jest samodzielny w podejmowaniu decyzji, za bardzo daje sobą kierować	62%
Nie wyróżnia interesów żadnej z sił politycznych	22%
Kieruje się przede wszystkim interesami partii, z której się wywodzi	64%
Jest energiczny, dynamiczny	12%
Jest zbyt powolny, za mało dynamiczny	80%
Odpowiedzi uszeregowano według malejącego odsetka wskazań pozytywnych. Pominięto odpowiedzi „ani taki, ani taki” i „trudno powiedzieć”	

Największym i dostrzeganym przez zdecydowaną większość badanych atutem Lecha Kaczyńskiego jest jego przywiązanie do tradycji i wartości narodowych. Tę cechę prezydenta akcentuje aż trzy czwarte Polaków (74%). Zaletą Lecha Kaczyńskiego jest także jego uczciwość osobista, choć w tej kwestii badani są już mniej jednomyślni. Cechę tę przypisuje prezydentowi prawie co drugi respondent (49%), w mniejszości są osoby mające w tym względzie odmienną opinię (19%), ale relatywnie duża część badanych (32%) nie podejmuje się oceny w tym wymiarze.

W pozostałych aspektach charakterystyki społeczny wizerunek Lecha Kaczyńskiego nie jest już tak pozytywny.

Niemal tyle samo badanych docenia, co kwestionuje walory intelektualne prezydenta – zdaniem 45% Lech Kaczyński jest człowiekiem inteligentnym, a w opinii 47% – nie wyróżnia się inteligencją. Raczej negatywnie niż pozytywnie oceniane są kompetencje Lecha Kaczyńskiego jako głowy państwa. Dwie piąte ankietowanych (40%) uważa, że urzędujący prezydent ma odpowiednią wiedzę i umiejętności, aby sprawować tę funkcję, a trochę więcej osób (45%) zarzuca mu niekompetencję.

Negatywne noty wyraźnie przeważają w ocenie konsekwencji i efektywności działań podejmowanych przez prezydenta. Prawie połowa badanych (49%) postrzega Lecha Kaczyńskiego jako polityka niekonsekwentnego, którego działania cechuje brak stanowczości i jasno sprecyzowanych celów, a wyraźnie mniej osób (36%) uważa, że jest konsekwentny i stanowczy w realizacji swoich planów. W przekonaniu połowy ankietowanych (51%) jego prezydenturę charakteryzuje nikła wrażliwość społeczna i – zdaniem tej grupy – tak naprawdę nie interesują go problemy i los zwykłych ludzi. Tylko niespełna co trzeci respondent (30%) uważa, że prezydent Lech Kaczyński rozumie problemy przeciętnych obywateli i troszczy się o ich los. Według ponad połowy badanych (54%) Lech Kaczyński jako prezydent nie cieszy się szacunkiem Polaków, odmiennego zdania jest co trzeci respondent (34%).

Większość badanych ocenia, że sprawując urząd prezydencki Lech Kaczyński kieruje się przede wszystkim swoim interesem politycznym, na dalszym planie stawiając w swych działaniach dobro kraju (56%). O ponad połowę mniej ankietowanych ma przeciwne zdanie na ten temat i uważa, że Lech Kaczyński jest mężem stanu, który przedkłada dobro kraju nad własne korzyści polityczne (26%). Jeśli chodzi o przypisywane prezydentowi motywacje kierujące jego działalnością, trzeba zaznaczyć, że w tych aspektach badani mają zastrzeżenia nie tylko do Lecha Kaczyńskiego, mieli je także do innych polityków sprawujących najwyższe funkcje w państwie.

Opinie o Lechu Kaczyńskim okazują się krytyczne również w wymiarze wizerunkowym. W opinii prawie dwóch trzecich ankietowanych (64%) prezydent nie ma umiejętności przekonywania do swoich racji; przeciwnego zdania jest niespełna co czwarty respondent (23%). Prawie dwie trzecie badanych (65%) uważa, że Lech Kaczyński jako prezydent wypowiada się niejasno i unika konkretów. O tym, że jego wypowiedzi są konkretne i wygłaszane w sposób odpowiedzialny, jest przekonany tylko co czwarty ankietowany (24%).

Negatywna jest ocena Lecha Kaczyńskiego w kontekście jego działalności politycznej w ramach pełnionej funkcji. Obecny prezydent jawi się Polakom jako polityk niesamodzielny, dający sobą powodować (62%); o jego samodzielności jest przekonanych tylko 22% badanych. Jednocześnie jest postrzegany jako prezydent „partyjny”, faworyzujący w swoich decyzjach oraz działaniach tylko jedną partię – PiS (64%). O jego ponadpartyjności przekonana jest nieco ponad jedna piąta ankietowanych (22%). Także w tym aspekcie ocen odsetek badanych wystawiających prezydentowi negatywną notę okazał się prawie trzykrotnie wyższy niż liczba badanych wybierających charakterystykę pozytywną.

Najbardziej negatywnie Polacy ocenili sposób działania obecnego prezydenta i jego dynamizm. Aż 80% badanych uznało, że Lech Kaczyński jest zbyt powolny, za mało energiczny w swych działaniach, a tylko co ósmy (12%) pozytywnie ocenił jego aktywność i sprawność działania.

SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNE ZRÓŻNICOWANIA W POSTRZEGANIU PREZYDENTA LECHA KACZYŃSKIEGO

Oceny poszczególnych cech wizerunku prezydenta Lecha Kaczyńskiego posłużyły nam do skonstruowania ogólnej skali akceptacji i dezaprobaty jego osoby². Rozkład wyników na tej skali oraz średnia ocen (-2,35) wskazują na przewagę negatywnych nastawień do Lecha Kaczyńskiego wśród Polaków. Ogólnie rzecz biorąc, prawie dwie trzecie badanych (64%) ma do prezydenta raczej krytyczne nastawienie (ujemne cechy opisu przeważają nad dodatnimi); tylko niespełna co trzeci (32%) postrzega go natomiast w korzystnym świetle.

² Skala została utworzona przez zsumowanie wskazań na poszczególne cechy opisu. Wskazanie negatywnej cechy wartościowane było jako -1, brak opinii jako 0, wybór cechy pozytywnej jako +1. Wartości skali zawierały się w przedziale od -13 (minimalna wartość oznaczająca, że respondent dokonał wyboru samych negatywnych cech obrazu) do +13 (maksymalna wartość oznaczająca wybór samych pozytywnych cech).

Tabela 2

Oceny na skali aprobaty – dezaprobaty (w przedziałach)	Odsetki ankietowanych
Silna dezaprobata (od -13 do -7)	27
Umiarkowana dezaprobata (od -6 do -1)	37
Ocena neutralna (0)	4
Umiarkowana aprobatą (od +1 do +6)	20
Silna aprobatą (od +7 do +13)	12
Średnia	-2,35
Odchylenie standardowe	6,89

Lech Kaczyński jest zdecydowanie najlepiej odbierany przez osoby starsze – powyżej 65 roku życia (średnia ocen +0,06). Wyraźnie lepiej niż inni postrzegają go także mieszkańcy wsi, osoby z wykształceniem podstawowym, badani o przeciętnych dochodach na osobę w rodzinie (500 – 1000 zł), a w grupach społeczno-zawodowych – renciści, emeryci oraz rolnicy. Jednak nawet w tych grupach w sumie przeważa dezaprobata osoby prezydenta (zob. tabela aneksowa).

Relatywnie najgorzej prezydent wypada w ocenie ludzi młodych (choć nie najmłodszych) oraz w średnim wieku (między 25 a 44 rokiem życia), a także wśród mieszkańców najmniejszych miast. Dezaprobata Lecha Kaczyńskiego częściej wyrażają osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i średnim niż respondenci legitymujący się wykształceniem wyższym czy mający wykształcenie podstawowe. Negatywne oceny prezydenta wiążą się z niskimi dochodami na osobę w rodzinie (do 500 zł). W grupach społeczno-zawodowych najbardziej krytycznie postrzegają Lecha Kaczyńskiego technicy i średni personel oraz – w nieco mniejszym stopniu – pracownicy usług oraz osoby bezrobotne.

Na stosunek do prezydenta znacznie bardziej niż cechy społeczno-demograficzne wpływają kwestie światopoglądowe. Relatywnie największe zróżnicowanie opinii na temat Lecha Kaczyńskiego obserwujemy w grupach wyróżnionych ze względu na stosunek do wiary, mierzony częstością uczestnictwa w praktykach religijnych, oraz poglądy polityczne, rozumiane w tradycyjnych kategoriach lewicowości i prawicowości.

Tabela 3

Ocena według skali aprobaty – dezaprobaty (w przedziałach)	Udział w praktykach religijnych				
	kilka razy w tygodniu	raz w tygodniu	1–2 razy w miesiącu	kilka razy w roku	nieuczestniczący
	w procentach				
Silna dezaprobata (od –13 do –7)	21	22	24	37	38
Umiarkowana dezaprobata (od –6 do –1)	12	37	44	36	40
Ocena neutralna (0)	2	4	5	4	3
Umiarkowana aprobata (od +1 do +6)	36	22	17	15	14
Silna aprobata (od +7 do +13)	30	15	10	8	5
Średnia	+1,66	–1,39	–2,57	–3,99	–4,63
Odchylenie standardowe	7,99	6,99	6,44	6,51	5,72

Ogólnie można stwierdzić, że im większa religijność badanych i większa częstota praktyk religijnych, tym mniej krytyczny jest wizerunek głowy państwa. Warto zwrócić uwagę, że na tle ogółu społeczeństwa osoby głęboko religijne – uczestniczące w praktykach religijnych co najmniej kilka razy w tygodniu, stanowią grupę dość specyficzną, jeśli chodzi o stosunek do prezydenta. W odróżnieniu od pozostałych Polaków zdecydowana większość z nich ma pozytywny obraz obecnego prezydenta (66% częściej akcentuje jego cechy pozytywne niż negatywne), w przypadku prawie co trzeciego z tej grupy badanych można mówić o dużej aprobacie osoby Lecha Kaczyńskiego. Wśród pozostałych respondentów, w tym także osób praktykujących raz w tygodniu, przeważa natomiast krytyczne nastawienie do obecnej głowy państwa. Najbardziej surowo oceniają prezydenta osoby deklarujące całkowity brak uczestnictwa w praktykach religijnych – prawie cztery piąte spośród nich (78%) częściej dostrzega jego wady niż zalety.

Stosunek do osoby prezydenta wyraźnie różnicują także poglądy polityczne badanych.

Tabela 4

Ocena według skali aprobaty – dezaprobaty (w przedziałach)	Deklarowane poglądy polityczne		
	lewicowe	centrowe	prawicowe
	w procentach		
Silna dezaprobata (od –13 do –7)	36	33	18
Umiarkowana dezaprobata (od –6 do –1)	41	41	33
Ocena neutralna (0)	3	2	2
Umiarkowana aprobata (od +1 do +6)	15	17	23
Silna aprobata (od +7 do +13)	6	7	24
Średnia	–4,48	–3,94	+0,27
Odchylenie standardowe	5,76	6,11	7,69

Bardziej przychylni w ocenie Lecha Kaczyńskiego są badani deklarujący prawicowe niż centrowe, a tym bardziej lewicowe przekonania. Niemniej jednak nawet w tej grupie trudno mówić o jednoznacznie pozytywnym odbiorze obecnego prezydenta. Jego zalety akcentuje 47% badanych o orientacji prawicowej, a zbliżona liczebnie grupa (51%) postrzega go raczej krytycznie.

Na zróżnicowanie ocen prezydenta najbardziej jednak wpływają sympatie partyjne badanych, przy czym zasadnicza linia podziału przebiega między sympatykami PiS a pozostałymi respondentami.

Zwolennicy PiS niemal powszechnie cenią prezydenta Lecha Kaczyńskiego za przywiązanie do wartości narodowych, inteligencję, kompetencje, uczciwość i szacunek, który – ich zdaniem – budzi w społeczeństwie. W opinii zdecydowanej większości wyborców PiS, Lech Kaczyński odznacza się również tak istotnymi dla sprawowania zajmowanego urzędu cechami, jak: konsekwencja i stanowczość w osiąganiu celów oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem. Równie często wyborcy PiS dostrzegają jego wrażliwość społeczną, to, że – w ich ocenie – rozumie problemy zwykłych ludzi i troszczy się o ich los. Zdeklarowani wyborcy PiS w zdecydowanej większości podzielają również opinię, że Lech Kaczyński jest prawdziwym mężem stanu i w swojej działalności ma na względzie przede wszystkim dobro kraju. Zwolennicy PiS mają więcej wątpliwości co do tego, czy prezydent jest samodzielny w podejmowaniu decyzji politycznych. Relatywnie słabiej w ich opinii wypadają zdolności komunikacyjne premiera, czyli umiejętność przekonania do swoich racji. Niemniej jednak i w tych aspektach większość zwolenników PiS wystawia obecnemu prezydentowi pozytywne noty. Tylko w dwóch wymiarach oceny elektoratu PiS nie różnią się od opinii pozostałych badanych, choć są oczywiście mniej jednoznaczne. W wymiarze upartyjnienia działalności ponad połowa wyborców PiS uważa, że Lech Kaczyński nie stara się być ponadpartyjnym arbitrem, ale w swych decyzjach i działaniach kieruje się przede wszystkim interesami politycznymi PiS. Podobnie jak ogół społeczeństwa wyborcy PiS też krytycznie oceniają styl działania głowy państwa – większość z nich uważa, że Lech Kaczyński jako prezydent jest zbyt powolny i za mało dynamiczny.

Zwolennicy dwóch pozostałych partii, których liczebność w próbie pozwala na analizy, poza dwoma ostatnimi wymiarami diametralnie różnią się w swych opiniach o obecnym prezydencie od wyborców PiS. Zarówno sympatycy PO, jak i SLD są zdecydowanie bardziej krytyczni w ocenach prezydenta Kaczyńskiego, choć w obu elektoratach nieco inaczej rozkładają się akcenty tego krytycyzmu.

Tabela 5

Z każdej pary stwierdzeń proszę wskazać to, które Pana(i) zdaniem, najlepiej charakteryzuje Lecha Kaczyńskiego	Potencjalne elektoraty partii politycznych			
	PO	PiS	SLD	Ogół badanych
	w procentach			
Jest przywiązany do tradycji i wartości narodowych	78	92	75	74
Nie przywiązuje należytej wagi do tradycji i wartości narodowych	14	1	19	15
Jest uczciwy	49	82	53	49
Nie jest uczciwy	23	6	18	19
Jest inteligentny	37	83	45	45
Nie wyróżnia się inteligencją	59	15	46	47
Jest kompetentny, zna się na tym co robi	25	82	18	40
Jest niekompetentny, nie ma odpowiedniej wiedzy i umiejętności	65	9	65	45
Jest konsekwentny, stanowczy w realizacji swoich celów	32	71	25	36
Nie potrafi dokończyć tego co zaczął, wszystko rozłązi mu się w rękach	53	20	64	49
Budzi szacunek	18	80	43	34
Nie budzi szacunku	75	17	58	54
Rozumie problemy zwykłych ludzi, troszczy się o ich los	23	73	17	30
Nie obchodzi go los zwykłych ludzi	66	15	67	51
Jest prawdziwym mężem stanu – w swojej działalności kieruje się dobrem kraju	11	71	10	26
W swojej działalności kieruje się przede wszystkim własnymi interesami politycznymi	75	20	84	56
Mówi konkretnie, w sposób odpowiedzialny	10	70	6	24
Mówi niejasno, unika konkretów	82	25	89	65
Potrafi przekonać ludzi do swoich racji	13	57	7	23
Nie potrafi przekonać ludzi do swoich racji	79	30	89	64
Jest samodzielny w podejmowaniu decyzji	9	58	18	22
Nie jest samodzielny w podejmowaniu decyzji, za bardzo daje sobą kierować	83	31	71	62
Nie wyróżnia interesów żadnej z sił politycznych	14	32	16	22
Kieruje się przede wszystkim interesami partii, z której się wywodzi	82	58	84	64
Jest energiczny, dynamiczny	7	33	4	12
Jest zbyt powolny, za mało dynamiczny	89	60	88	80
Średnia ocen według skali aprobaty/dezaprobaty	-5,17	-5,77	-5,63	-2,35
Odchylenie standardowe	4,91	6,22	4,96	6,89

Odpowiedzi uszeregowano według malejącego odsetka wskazań pozytywnych. Pominięto odpowiedzi „ani taki, ani taki” i „trudno powiedzieć”. W analizie uwzględniono elektoraty tych partii politycznych, których reprezentacja w badaniu była wystarczająco duża

Sympatycy PO najgorzej oceniają styl działania prezydenta i – niemal powszechnie – podkreślają niedostatek energii, skłonność do zwlekania i przeciągania decyzji. Jednocześnie sądzą także, że Lech Kaczyński nie jest samodzielny w swych decyzjach oraz że w swojej

działalności kieruje się wyłącznie interesem politycznym PiS. Uważają, że jest słabym mówcą, mówi niejasno i generalnie słabo komunikuje się ze społeczeństwem, przez co nie umie przekonywać ludzi do swoich racji. Są zdania, że w swojej działalności ma na względzie przede wszystkim własny interes polityczny, a nie dobro kraju. Według opinii trzech czwartych wyborców PO, jako prezydent Lech Kaczyński nie wzbudza szacunku obywateli. W tym aspekcie to najbardziej negatywna opinia w elektoratach analizowanych partii politycznych. Zwolennicy PO bardziej krytycznie niż sympatycy SLD oceniają ponadto inteligencję Lecha Kaczyńskiego, częściej także dostrzegają brak samodzielności w działaniu. Natomiast nieco bardziej niż wyborcy SLD są przekonani o jego przywiązaniu do tradycji i wartości narodowych.

Zdeklarowani **wyborcy SLD** najczęściej są złego zdania o umiejętnościach komunikacyjnych obecnego prezydenta – niemal powszechnie podzielają opinię, że mówi on niejasno i unika konkretów, a także nie umie przekonywać do swoich racji. Równie często twierdzą, że prezydenturę Lecha Kaczyńskiego charakteryzuje powolność działania i brak energii. Ponad cztery piąte zwolenników SLD jest zdania, że urzędujący prezydent w swych działaniach w większym stopniu kieruje się własnym interesem politycznym niż dobrem kraju, a także że ma na względzie wyłącznie interesy partii, z której się wywodzi. W porównaniu z opiniami elektoratu PO zwolennicy SLD są bardziej krytyczni w ocenie konsekwencji i stanowczości działania Lecha Kaczyńskiego, wyraźnie gorzej oceniają jego umiejętności perswazyjne oraz bardziej negatywnie postrzegają priorytety polityczne, którymi się kieruje w działaniu. Natomiast mają nieco lepsze zdanie o jego uczciwości i inteligencji.

Z ocen Polaków można wnioskować, że ostatni okres działalności Lecha Kaczyńskiego jako polityka nie należy – z różnych względów – do najbardziej udanych w jego karierze. Od przeszło dwóch lat Lech Kaczyński jest oceniany przez Polaków raczej krytycznie, a w nastawieniu do jego osoby przeważa nieufność. Negatywne oceny znalazły odbicie w opiniach o wybranych aspektach jego działalności publicznej jako Prezydenta RP.

Polacy mają zdecydowanie pozytywne zdanie jedynie o przywiązaniu Lecha Kaczyńskiego do tradycji i wartości narodowych. W większej części nie kwestionują także osobistej uczciwości prezydenta. Natomiast najbardziej krytycznie postrzegany jest styl sprawowania przez niego urzędu – powolność, zwlekanie z decyzjami i brak energii

w działaniu. Negatywnie oceniane są także jego umiejętności perswazyjne i komunikacyjne. Jednak bez wątpienia kluczową cechą jego prezydentury jest diagnozowane niemal jednomyślnie, i akcentowane także przez wyborców PiS, upartyjnienie sprawowanego urzędu. W oczach Polaków Lech Kaczyński jest ze wszech miar prezydentem partyjnym – widać to zarówno w ocenie jego działalności, jak i zróżnicowaniu opinii ze względu na sympatie partyjne. W opinii większej części ankietowanych Lech Kaczyński jako prezydent nie starał się utrzymywać pozycji bezstronnego, ponadpartyjnego arbitra, ale bardzo często był stroną angażującą się w bieżącą walkę polityczną po stronie ugrupowania, z którego się wywodzi. Wzmacnia tę opinię przekonanie o jego politycznej niesamodzielnosci. W stosunku do jego poprzednika jest to dość wyraźna zmiana, bo Aleksander Kwaśniewski – cokolwiek by mówić o dwóch kadencjach jego urzędowania – przynajmniej w warstwie wizerunkowej usiłował nadawać swej prezydenturze ponadpartyjny wymiar. (Inną kwestią jest to, że niewątpliwie zajmowanie takiej pozycji ułatwiała mu rywalizacja o wpływy i wynikająca stąd tzw. szorstka przyjaźń z drugim prominentnym politykiem tego obozu politycznego, ówczesnym premierem Leszkiem Millerem.) Zapewne brak dystansu wobec macierzystej partii z jednej strony, a z drugiej – niechęć do zabiegów wizerunkowych i robienia dobrego wrażenia, przyczyniły się do tego, że oceny prezydenta Lecha Kaczyńskiego w roku kolejnych wyborów są bardzo krytyczne. Widać to szczególnie w zestawieniu z opiniami o jego poprzedniku.

Biorąc pod uwagę wyłącznie głosy zwolenników PiS można stwierdzić, że w ich opinii Lech Kaczyński w pierwszej kadencji był dobrym, sprawnym, może jedynie nie nazbyt energicznym prezydentem, dbającym o interesy polityczne swojego ugrupowania i z pewnością zasługującym na reelekcję. Gdyby wyboru prezydenta dokonywali tylko zwolennicy tej partii oraz osoby starsze, a także respondenci bardzo często uczestniczący w praktykach religijnych, z pewnością Lech Kaczyński zostałby zwycięzcą. Jednak głosować będą również wszyscy inni, a zdobywanie ich przychylnosci, przynajmniej jak dotąd, nie wychodzi obecnemu prezydentowi zbyt dobrze.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA